سپهرغرب مطرح کرد:

دود عدم اجرایی شدن قانون ممنوعیت عرضه قلیان در چشم مردم

سپهرغرب، گروه اجتماعی - طاهره ترابی
مهوش: سیاست‌های متضاد و عدم نگاه واحد مسؤولان مهم‌ترین مانع اجرای قانون مصوب

ممنوعیت قلیان از آن دسته موضوعات سریالی است که هر از گاهی بازارش حسابی داغ می‌شود اما کمی بعد اظهارات و دغدغه‌های مسؤولان راه به‌جایی نمی‌برد و آنچه می‌ماند سرخی زغال بر قلیان‌هاست و این مردم‌اند که دراین‌بین متضرر می‌شوند.

اما این روزها بحث قلیان دوباره بر سر زبان‌ها افتاده و حرف‌وحدیث‌ها درباره ممنوعیت آن دوباره از مطرح شده‌است. هرچند این داستان تازه‌ای نیست اما چندی پیش معاون دادستان کل کشور در جلسه بررسی نحوه اجرای ماده ۱۱ قانون جامع کنترل و مبارزه ملی با دخانیات و برخی از دیگر مواد و بندهای آن ازجمله آیین‌نامه اجرایی فروش و عرضه دخانیات در اماکن عمومی که با حضور نمایندگان وزارتخانه‌ها و سازمان‌های متولی در معاون قضایی دادستانی کل کشور برگزار شد بر ضرورت اجرایی شدن این نامه در زمینه فروش و عرضه دخانیات بالأخص قلیان در اماکن عمومی به‌عنوان یک قانون لازم‌الاجرا تأکید داشت.

محمدجواد حشمتی با تأکید بر اینکه عرضه قلیان متأسفانه جاذبه و درآمد خوبی دارد و عده‌ای به دلیل اینکه با ممنوعیت عرضه آن کسب‌وکارشان مختل می‌شود در این زمینه شاکی هستند، گفت: برخی نمایندگان مجلس به ما مراجعه کرده‌اند که چرا مانع عرضه قلیان می‌شوید و چرا قهوه‌خانه‌ها را به این دلیل می‌بندید؟ پاسخ ما این بوده که چرا مواقعی که قانون آن در مجلس تصویب شد، نمایندگان مجلس به فکر همه ابعاد قضیه نبودند و حالا که خودشان قانون مصوب کرده‌اند، می‌گویند که با بستن قهوه‌خانه‌ها مشکلی حل نمی‌شود لذا ضروری است که مرجع قانون‌گذار هنگام تصویب هر مصوبه‌ای به همه ابعاد آن توجه کند. بنابراین با توجه به اهمیت موضوع و شمول آن در همه استان‌ها ازجمله همدان بر آن شدیم تا دراین‌باره و موانع اجرایی شدن آئین‌نامه فوق با متولیان امر گفت‌وگویی را ترتیب دهیم که در ادامه شاهد آن‌ها خواهید بود.

معاون اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم دادگستری استان همدان با اشاره به اینکه عدم موفقیت در موضوع کنترل عرضه مواد دخانی و محدود کردن آن به دلایل مختلفی بازمی‌گردد، گفت: نخستین مسئله این است که قانون‌گذار در این خصوص مجازات سبکی را برای متخلفان در نظر گرفته لذا این مجازات از بازدارندگی کافی برخوردار نیست.

سعید گلستانی با اشاره به اینکه ابتدا در این خصوص لازم است به اصلاح قانون اقدام شود، عنوان کرد: این امر منجر به آن خواهد شد که قانون جامعی در خصوص کاهش این آسیب اجتماعی تدوین شود چراکه در حال حاضر مجازات در نظر گرفته‌شده جریمه نقدی از ۱۰ تا ۵۰ هزار تومان است.

گلستانی افزود: البته ذکر این نکته ضروری است که در برخورد با این معضل اجتماعی گاهی شاهد برخورد دوگانه مسؤولان هستیم لذا تا زمانی که این دیدگاه‌های متناقض اصلاح نشود، نمی‌توانیم انتظار داشته باشیم که برخورد مناسبی از سوی مجریان قانون صورت پذیرد.

وی یکی از آسیب‌های موجود در برخورد با این معضل اجتماعی را نحوه مواجه مردم با این معضل دانست و اظهار کرد: در حال حاضر در مکان‌های عمومی استعمال قلیان ممنوع است اما مشاهده می‌شود که شهروندان در گوشه‌ای حتی به‌صورت خانوادگی نسبت به استعمال آن اقدام می‌کنند.

وی ادامه داد: تا زمانی که مسئله قانونی، دیدگاه متناقض مسؤولان و فرهنگ خانواده‌ها در خصوص این معضل اجتماعی تغییر پیدا نکند برخورد ضربتی و بگیر و بندها مؤثر واقع نخواهند شد.

گلستانی با اشاره به جمع‌آوری و امحای بیش از ۵ هزار قلیان در همدان طی سال گذشته و سال جاری، گفت: بااین‌وجود مشاهده می‌شود که به دلیل مزیت اقتصادی این جرم افراد بازهم مبادرت به عرضه این مواد دخانی می‌کنند چراکه هر قلیان درنهایت هزینه دوهزارتومانی را برای عرضه‌کننده در بردارد اما هر قلیان را بالغ‌بر ۲۰ هزار تومان عرضه می‌کنند.

معاون اجتماعی و پیشگیری از جرم دادگستری استان همدان افزود: در برخی موارد مشاهده می‌شود که حتی توتون مصرفی به‌واقع توتون نبوده بلکه از کارتن، مواد افزودنی غیرمجاز و مواد توهم‌زا تشکیل شده که فرد را در صورت استعمال دچار مشکل و حتی معضل اعتیاد می‌کند.

این مقام قضایی تصریح کرد: با توجه به خطراتی که استعمال این مواد برای جوانان به دنبال دارد چندین جلسه را برای ارائه راهکار در خصوص برخورد با این معضل برگزار کردیم اما به لحاظ وجود عقبه فرهنگی و متأسفانه توجه عموم به این معضل به‌عنوان یک تفریح، قباحت این معضل در جامعه کمرنگ شده‌است بنابراین برخوردهای صورت‌گرفته مؤثر واقع نمی‌شود.

وی در پاسخ به این سؤال که آیا امکان ندارد که از سوی شما پیشنهادی در خصوص تغییر مجازات متخلفان مطرح شود، عنوان کرد: امکان این پیشنهاد وجود دارد اما از یک‌سو روند قانون‌گذاری در کشور کند است و از طرف دیگر در اولویت قرار گرفتن این معضل در صحن مجلس بستگی به آن دارد که تمامی نمایندگان در این خصوص به اجماع برسند اما متأسفانه مشاهده می‌شود که این دغدغه همه نمایندگان نیست و حتی تعدادی از آن‌ها مخالف برخورد با این معضل هستند.

در ادامه مسؤول بهداشت محیط و حرفه‌ای مرکز بهداشت شهرستان همدان با بیان اینکه سیاست ما در این خصوص همان سیاست وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است، گفت: دیدگاه وزارتخانه از سال ۸۵ که قانون جامع کنترل و مبارزه ملی با دخانیات وضع شد، ورود جدی در بحث مبارزه به مواد دخانی بوده که این امر نیازمند اقدام عملی مؤثر در این عرصه است.

حسین خالقی مجد با بیان اینکه در حال حاضر قانون داریم لذا طبق قانون ازآنجایی‌که استعمال قلیان و دخانیات بر سلامت جامعه تأثیرگذار است پس باید نسبت به عملیاتی کردن قانون با تمام توان ورود کرد، افزود: از استان همدان به‌عنوان یکی از استان‌های پیشرو در بحث کنترل و مبارزه با دخانیات یاد می‌شود اما ذکر این نکته ضروری است که برخوردهای صورت گرفته از سوی مرکز بهداشت به‌تنهایی نمی‌تواند راه گشا باشد بااین‌وجود طی سال‌های ۹۴ و ۹۵ جزء ۳ استان برتر در کشور بوده‌ایم.

خالقی مجد خاطرنشان کرد: واقعیت امر این است متأسفانه دستگاه‌هایی که طبق آئین‌نامه اجرایی موجود و مواد قانونی باید در این مقوله نسبت به تکالیف مشخص‌شده ورود و اقدام کنند این تکلیف را نادیده می‌انگارند به‌عنوان‌مثال باید سازمان صنعت، معدن و تجارت و اتاق اصناف در خصوص پیگیری دستورالعمل عاملان و فروشندگان مواد دخانی دخالت کند اما آیا در حال حاضر این دستورالعمل از سوی این دستگاه اجرا می‌شود؟

وی با بیان اینکه اگر درباره پیگیری‌های انجام شده از این دستگاه سؤال شود مطمئناً گزارش‌هایی را از تعداد اخطارها و مجوزهای صادرشده ارائه خواهند داد، عنوان کرد: مسئله اینجاست که آیا در خصوص مراکز غیرمجاز که اقدام به عرضه مواد دخانی می‌کنند یا مکان‌هایی که برخلاف آئین‌نامه، خواسته یا ناخواسته اقدام به تبلیغ مواد دخانی می‌کنند نظارت‌های پیش‌بینی‌شده صورت می‌پذیرد؟

مسؤول بهداشت محیط و حرفه‌ای مرکز بهداشت شهرستان همدان افزود: طبق دستورالعمل و آئین‌نامه اجرایی باید فروشندگان مجاز مواد دخانی حتی این ادوات و تجهیزات را پشت ویترین نگذارند اما در حال حاضر شاهد هستیم که این مغازه‌ها با برنوشته نسبت به تبلیغ کالای موجود در مغازه خود به‌صورت علنی اقدام می‌کنند لذا باید پرسید در این مقوله نظارت اصناف کجاست؟

خالقی مجد با اشاره به اینکه مسئله دیگر این است که آیا حریم مکان‌های مجاز برای عرضه و فروش که طبق قانون باید در فاصله ۱۵۰ متری مراکز آموزشی و اماکن مذهبی قرار گیرند در حال حاضر رعایت می‌شود؟

وی ادامه داد: باتوجه به اینکه طبق قانون، تبلیغ مواد دخانی چه به‌صورت مستقیم و چه غیرمستقیم منع شده‌است تا چه حد این مسئله از سوی صداوسیما موردتوجه قرار می‌گیرد؟ چراکه متأسفانه مشاهده می‌شود که در سریال پایتخت که مخاطب آن اغلب خانواده‌ها هستند یکی از شخصیت‌های اصلی داستان در رستوران اقدام به استعمال دخانیات می‌کند حال‌آنکه استعمال دخانیات در رستوران بحثی جداگانه را می‌طلبد.

این مقام مسؤول ادامه داد: در برخی موارد هم مشاهده می‌شود که خود دولت رفتار دوگانه‌ای را در اجرای کردن قانون دارد به‌عنوان‌مثال در دولت دهم طبق مصوبه دولت در تعریف اماکن عمومی، قهوه‌خانه را از مصداق آئین‌نامه موجود مستثنا کردند که با ایراداتی که از سوی وزارت بهداشت بر این مصوبه مترتب شد این استثنا از سوی دیوان عدالت اداری ابطال شد. حال در نظر بگیرید که این تصمیم هیئت دولت تا چه حد بر افکار عمومی به‌خصوص قشری که با این موضوع موافق هستند تأثیرگذار است.

خالقی مجد با بیان اینکه رفتار دوگانه و متناقض در اجرایی قانون از سوی مسؤولان و متولیان خود مسئله دیگری است، گفت: طی چند روز اخیر در نشست خبری که شبکه دو سیما با حضور متولیان امر برگزار کرد مسؤول کمیسیون درمان و بهداشت مجلس معتقد بود گرچه ما با مضرات مواد دخانی و قلیان موافق هستیم اما با روش دادستان در خصوص برخورد ضربتی در خصوص جمع‌آوری قلیان موافق نیستیم چراکه باید به‌تدریج و از بسترسازی مناسب این برخوردارها صورت‌پذیر حال‌آنکه مسئله اینجاست که متولی این بسترسازی چه کسی است؟ البته نکته قالب توجه این است که این برخورد با عرضه‌کنندگان طبق قانون صورت می‌پذیرد.

وی با تأکید بر اینکه سیاست‌های متضاد و عدم نگاه واحد مسؤولان در عدم اجرای قانون مؤثر است، عنوان کرد: در مقطعی از سوی رئیس میراث فرهنگی در جراید منعکس شده بود که اگر فرزندی با پدر خود اقدام به استعمال قلیان کند هیچ ایرادی بر آن مترتب نیست.

خالقی مجد ادامه داد: در اوایل دوره نهم ریاست جمهوری، دولت دستور جمع‌آوری قلیان‌هارا صادر کرد که این امر با همکاری نیروی انتظامی و وزارت بهداشت به‌خوبی انجام شد و حتی در برخی از استان‌ها شاهد پاکسازی آن‌ها از قلیان بودیم اما متأسفانه این مهم بنا به اعتراض برخی از نمایندگان مجلس مبنی بر هم‌زمانی اجرای این طرح با انتخابات مجلس که ممکن است بر روند انتخابات تأثیرگذار باشد بنا به دستور وزیر کشور محدود به جمع‌آوری قلیان‌های دارای عطرمایه از قهوه‌خانه‌ها شد یعنی قهوه‌خانه‌های مجوز دار که در آن‌ها قلیان بدون عطرمایه عرضه می‌شد از این طرح مستثنا شدند.

مسؤول بهداشت محیط و حرفه‌ای مرکز بهداشت شهرستان همدان با تأکید بر این اینکه نبود یک نگاه واحد فرهنگی، سیاسی و حاکمیتی در مقوله مبارزه و کنترل مواد دخانی خود مهم‌ترین معضل در اجرایی نشدن قانون است، عنوان کرد: این منجر به آن می‌شود که برخی سود جویان در راستای برخورداری هرچه بیشتر از این فرایند نسبت به عرضه مواد مخدر جری‌تر شوند از طرفی عده‌ای نیز بر اساس سبک زندگی اجتماعی خود از این موقعیت استقبال می‌کنند.

خالقی مجد افزود: علاوه بر موارد ذکرشده بحث محدودیت‌هایی که ما در پیگیری مأموریت خود در این راستا با آن مواجه هستیم لذا نمی‌توان انتظار داشت که مرکز بهداشت و یا دانشگاه علوم پزشکی تمام وظایف خود را کنار بگذارد و همت خود را معطوف به پیگیری این مسئله کند. همچنین ذکر این نکته ضروری است که دستگاه انتظامی و قضایی نهایت همکاری را با ما در رسیدگی به این معضل اجتماعی داشته‌اند به‌طوری‌که گاهی مشاهده می‌شود که دادستان شهرستان خود به‌عنوان مدعی‌العموم وارد عمل می‌شود.

وی با اشاره به اینکه در برخی مواقع مشاهده می‌شود که افراد برای سودجویی خود حتی کاربری مسکونی را برای استعمال و عرضه قلیان مورداستفاده قرار می‌دهند، گفت: در این خصوص باید بر روی فرهنگ عمومی مردم کار کرد.

مع‌الوصف با توجه به آنچه گفته شد به نظر می‌رسد تناقض در اجرایی کردن قانون مصوبه شده مهم‌ترین معضل در برخورد با کنترل و محدود کردن مواد دخانی بالأخص قلیان است بنابراین باید در این راستا این مهم را مدنظر قرار داد که این تناقض خود منجر به سوءاستفاده هرچه بیشتر سودجویان از فرصت پیش آمده می‌شود. از سوی دیگر می‌توان به‌طورقطع این نکته را نیز متذکر شد که استعمال دخانیات و در دسترس بودن آن در محیط‌ها و اماکن عمومی خود مقدمه‌ای برای مصرف مواد اعتیادآور است چراکه برخی از سود جویان برای به دام انداختن جوانان در دام اعتیاد در قلیان‌ها از مواد اعتیادآور استفاده می‌کنند.

حقوق کودکان در ایران اسلامی

بخش سوم- پایان کودکی

سپهرغرب، گروه اجتماعی: قانون مدنی در تبصره ۱ ماده ۱۲۱۰ که در سال ۱۳۶۰ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده، اعلام داشته که «سن بلوغ در پسر،پانزده سال تمام قمری و در دختر نه سال تمام قمری است.» بنابراین ازنظر قانون مدنی، پایان کودکی نزد دختر نه‌سالگی و نزد پسر پانزده‌سالگی است. تشخیص سن افراد از روی شناسنامه خواهد بود و تاریخ تولدی که در آن ضبط‌شده، معتبر است. در احتساب سن بلوغ ماه و روز تولد نیز موردنظر قرار می‌گیرد.

طبق ماه ۱۲۱۰ قانون مدنی «هیچ‌کس را نمی‌توان بعد از رسیدن به سن بلوغ به‌عنوان جنون یا عدم رشد محجور نمود، مگر آنکه عدم رشد یا جنون او ثابت‌شده باشد.» بنابراین طبق ماده ۱۲۱۰ قانون مدنی دختری که نه سال تمام قمری و پسری که پانزده سال تمام قمری دارد، می‌تواند هرگونه دخل و تصرفی در اموال و حقوق مالی خود کند و محتاج کسب اجازه از هیچ مقام و مرجعی نیست.

تبصره ۲ ماده ۱۲۱۰ قانون مذکور مقرر می‌دارد؛ «اموال صغیری را که بالغ شده‌است، در صورتی می‌توان به او داد که رشد او ثابت شده‌باشد» بین تبصره ۲ و ماده ۱۲۱۰ قانون مدنی تعارضی به چشم می‌خورد، زیرا ماده ۱۲۱۰ مقرر می‌دارد که هر فردی بعد از رسیدن به سن بلوغ حق هرگونه دخل و تصرفی در اموال خود دارد مگر آنکه عدم رشد او در دادگاه ثابت شود اما تبصره ۲ ماده مذکور مقرر می‌دارد که بعد از رسیدن به سن بلوغ هم کسی نمی‌تواند در اموال و حقوق خود دخالت کند مگر آنکه رشد او به اثبات برسد.

تعارض بین تبصره ۲ و ماده ۱۲۱۰ قانون مدنی موجب اختلاف‌نظر بین محاکم و صدور احکام متضادی شد و بدین جهت هیئت عمومی دیوان عالی کشور در مقام رفع تعارض و ایجاد وحدت رویه در رأی شماره ۳۰ مورخ ۱۳۶۴/۱۰/۳ خود اعلام کرد که ماده ۱۲۱۰ قانونی مدنی اصلاحی هشتم دی‌ماه ۱۳۶۱ که علی‌القاعده رسیدن صغار به سن بلوغ را دلیل رشد قرار داده و خلاف آن را محتاج به اثبات دانسته، ناظر به دخالت آنان در هر نوع امور مربوط به خود است مگر در مورد امور مالی که به‌حکم تبصره ۲ ماده مرقوم مستلزم اثبات رشد است.

به عبارت دیگر صغیر پس از رسیدن به سن بلوغ و اثبات رشد می‌تواند نسبت به اموالی که از طریق انتقالات عهدی یا قهری قبل از بلوغ مالک شده، مستقلاً تصرف و مداخله کند و قبل از اثبات رشد از این نوع مداخله ممنوع است و بر این اساس نصب قیم به‌منظور اداره امور مالی و استیفای حقوق ناشی از آن برای افراد فاقد ولی خاص پس از رسیدن به سن بلوغ و قبل از اثبات رشد هم ضروری است.

اشخاصی که به سن ۱۸ سال شمسی تمام رسیده‌اند در محاکم عدلیه، ادارات دولتی و دفاتر اسناد رسمی رشید محسوب می‌شوند مگر آنکه عدم رشد آن‌ها به ظرفیت مدعی‌العموم در محاکم ثابت شود. معیار تشخیص سن اشخاص، اوراق هویت آن‌ها است مگر اینکه خلاف آن ثابت شود.

هرچند این نظر و رویه صحیح به نظر نمی‌رسد، زیرا ماده‌واحده قانون راجع به رشد متعاملین با تصویب ماده ۱۲۱۰ قانون مدنی نسخ ضمنی شده‌است، اما چون نظر مخالف اشکال عملی ایجاد می‌کند، لذا محاکم و ادارات با استناد به ماده‌واحده فوق‌الذکر معتقدند که افرادی که به سن ۱۸ سال شمسی تمام رسیده‌اند نیازی به اثبات رشد ندارند.

صغیر حق دخل و تصرف در اموال خود را ندارد زیرا بیم آن می‌رود که دیگران سر او کلاه گذارند و اموالش را حیف‌ومیل کنند و تنها در مورد تملکات بلاعوض که احتمال ضرر و زیانی نمی‌رود مقنن به صغیر ممیز اجازه دخالت داده؛ بنابراین می‌توان مالی را به صغیر ممیز هبه کرد و کودک، مجاز به قبول آن است.

ماده ۱۲۱۲ قانون مدنی مقرر می‌دارد؛ «اعمال و اقوال صغیر تا حدی که مربوط به اموال و حقوق مالی او باشد باطل و بلااثر است؛ مع ذالک صغیر ممیز می‌تواند تملک بلاعوض کند مثل قبول هبه و صلح بلاعوض و حیازت مباحات.»

بنابراین اگر پایان کودکی را شروعی برای اهلیت استیفای حقوق بدانیم، از جهت دخل و تصرف در اموال، پایان کودکی در دختر، نه‌سالگی و در پسر، پانزده‌سالگی است.

متأسفانه سن مذکور در مسائل مختلف حقوقی و سیاسی یکسان نیست؛ به عبارت دیگر دوران کودکی برای هر امری در زمانی خاص پایان می‌آید:

الف- در مورد ازدواج پایان کودکی در مورد دختر سیزده‌سالگی و در مورد پسر پانزده‌سالگی است. ماده ۱۰۴۱ قانون مدنی که در سال ۱۳۷۹ اصلاح شد چنین مقرر می‌دارد: «عقد نکاح دختر قبل از رسیدن به سن ۱۳ سال تمام شمسی و پسر بعد از رسیدن به ۱۵ سال تمام شمسی منوط است به اذن ولی به‌شرط رعایت مصلحت با تشخیص دادگاه صالح.» از مفهوم مخالف ماده فوق می‌توان دریافت که اگر دختری به سن ۱۳ سال تمام و پسری به سن ۱۵ سال تمام برسد، برای عقد ازدواج نیازمند موافقت ولی یا صدور حکم از دادگاه نیستند.

نکته قابل تذکر آن است که اگر دختری باکره باشد ولو اینکه به سن سیزده‌سالگی هم رسیده باشد ازدواج او موقوف به اجازه پدری او است و هرگاه پدر یا جد پدری بدون علت موجه از دادن اجازه مضایقه کند اجازه او ساقط و در این صورت دختر می‌تواند با معرفی کامل مردی که می‌خواهد با او ازدواج کند و شرایط نکاح و مهری که بین آن‌ها قرار داده‌شده، پس از اخذ اجازه از دادگاه به دفتر ازدواج مراجعه و نسبت به ثبت این ازدواج اقدام کند (ماده ۱۰۴۳ قانون مدنی).

مطابق ماده ۱۰۴۴ قانون مدنی، درصورتی‌که پدر یا جد پدری در محل حاضر نباشند و کسب اجازه از آن‌ها نیز عادتاً ممکن نباشد و دختر نیز احتیاج به ازدواج داشته باشد، وی می‌تواند اقدام به ازدواج کند.

ثبت این ازدواج در دفترخانه منوط به احراز موارد فوق در دادگاه است.

ب- در مورد مسؤولیت کیفری و حقوقی، پایان کودکی مقارن سن بلوغ است که در دختر ۹ سال تمام قمری و در پسر پانزده سال تمام قمری است.

ج- در مورد مسائل کارگری، پایان کودکی در دختر و پسر به‌طور یکسان ۱۵ سالگی است. طبق ماده ۷۹ قانون کار: ((به کار گماردن افراد کمتر از ۱۵ سال تمام ممنوع است.)) بنابراین می‌بینیم دختر چهارده‌ساله‌ای که می‌تواند ازدواج کند و حق دخالت در امور مالی خود را دارد، نمی‌تواند به‌عنوان کارگر استخدام شود.

د- در مورد حقوق سیاسی و شرکت در انتخابات، دوران کودکی، در پسر و دختر به‌طور یکسان، در ۱۸ سالگی پایان می‌پذیرد. ماده ۳۶ قانون انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران در بیان شرایط انتخاب‌کنندگان مقرر می‌دارد که انتخاب‌کنندگان باید دارای شرایط ذیل باشند:

۱- تابعیت کشور جمهوری اسلامی ایران
۲- پایان ۱۸ سالگی
۳- عدم جنون

همچنین کسی که ۱۸ سال تمام نداشته باشد، حق شرکت در انتخابات مجلس شورای اسلامی را ندارد. ماده ۲۹ قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مقرر می‌دارد که انتخاب‌کنندگان باید دارای شرایط ذیل باشند:

۱- تابعیت کشور جمهوری اسلامی ایران
۲- پایان ۱۸ سالگی
۳- عدم جنون

ه- در استخدام دولتی، پایان کودکی، ۱۸ سالگی و قبل از رسیدن به سن مذکور کسی نمی‌تواند به‌عنوان کارمند به استخدام دولت درآید. ماده ۱۴ قانون استخدام کشوری مقرر می‌دارد که برای ورود به خدمت رسمی شرایط ذیل لازم است:

۱-داشتن حداقل ۱۸ سال تمام و نداشتن بیش از ۴۰ سال تمام
۲-...
۳-...

و- از جهت صدور گذرنامه، پایان کودکی، ۱۸ سال تمام است و قبل از رسیدن به آن، طبق ماده ۱۸ قانون‌گذار نامه مصوب ۳۵۱، صدور گذرنامه موکل به موافقت کتبی ولی یا قیم است. همچنین نام فرزندانی که کمتر از ۱۸ سال تمام دارند، درصورتی‌که همراه دارنده گذرنامه باشند، به تقاضای دارنده در همان گذرنامه ثبت خواهد شد و در این مورد فرقی بین گذرنامه عادی و سیاسی و خدمت وجود ندارد.

ز- در مورد اخذ گواهینامه برای وسایل نقلیه موتوری، پایان کودکی ۱۸ سالگی است و کسی حق درخواست گواهینامه را دارد که ۱۸ سال تمام سن داشته باشد.

ح- در مورد استفاده از حقوق وظیفه و مستمری، دوران کودکی می‌تواند تا بیست‌سالگی هم افزایش یابد زیرا به‌موجب قانون اصلاح تبصره ۲ ماده‌واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراث کارمندان مصوب ۲۸ آذرماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه در مورد فرزندان و نوادگان اناث مصوب دی‌ماه ۱۳۶۳ در مورد ورثه ذکور، حقوق وظیفه و مستمری تا بیست‌سالگی قابل پرداخت است و اگر در یکی از آموزشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی رسمی عالی مشغول تحصیل باشند تا ۲۵ سالگی هم قابل پرداخت است.

نکته جالب‌توجه آن است که در مورد فوق، فرزندان و نوادگان اناث به‌شرط نداشتن شوهر تا پایان عمر خود حق استفاده از حقوق وظیفه و مستمری را دارند.

محمدرضا ستاره